PODPIS ZAUFANY
IWO
AUGUSTYŃSKI
14.11.2025 12:45:56 GMT+1
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

Załącznik do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego

Iwo Augustyński

Katedra Ekonomii i Polityki Ekonomicznej

Wydział Ekonomii i Finansów

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Autoreferat

Wrocław, 13 listopada 2025 r.

Spis treści

Wprowadzenie ... 3

1. Podstawowe informacje o habilitancie ... 4

2. Informacja o posiadanych tytułach i stopniach naukowych ... 4

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych ... 4

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce ... 5

4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci ... 5

4.2. Charakterystyka osiągnięcia naukowego wskazanego w punkcie 4.1 ... 6

4.2.1. Uzasadnienie podjęcia tematu ... 6

4.2.2. Cel naukowy, hipotezy oraz przyjęte metody badawcze ... 7

4.2.3. Struktura monografii naukowej ... 9

4.2.4. Wyniki badań ... 14

4.3. Uzasadnienie wkładu osiągnięcia wskazanego w pkt 4.1. w dyscyplinę ekonomia i finanse ... 25

4.4 Spis literatury ... 27

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej ... 29

5.1. Przedstawienie głównych obszarów aktywności naukowej ... 29

5.2. Aktywność publikacyjna w kraju i za granicą w ujęciu ilościowym ... 35

5.3. Aktywność naukowa związana z wygłoszeniem referatów na konferencjach i seminariach naukowych w kraju i za granicą ... 36

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę, a także współpraca z otoczeniem społecznogospodarczym ... 37

6.1. Osiągnięcia dydaktyczne ... 37

6.2. Osiągnięcia organizacyjne ... 38

6.3. Osiągnięcia popularyzujące naukę ... 38

6.4. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym ... 40

Wprowadzenie

Przedkładam niniejszy autoreferat jako załącznik nr 3 do wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse. Uwzględnia on najważniejsze informacje dotyczące mojego dorobku naukowego, osiągnięć realizowanych na polu dydaktycznym i organizacyjnym oraz efektów współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Koncentruję się w nim na prezentacji osiągnięć po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych tj. po 2006 r.

Niniejszy autoreferat składa się z następujących części: wprowadzenia, oraz sześciu rozdziałów. W trzech pierwszych prezentuję najważniejsze informacje dotyczące wykształcenia oraz posiadanych dyplomów i stopni naukowych, a także przebieg mojej ścieżki zawodowej.

W rozdziale czwartym autoreferatu dokonuję prezentacji monografii naukowej zgłaszanej jako osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668). Jest nią publikacja mojego autorstwa wnosząca, co będę starał się udowodnić, znaczący wkład w rozwój nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse – pt. *Nowoczesna Teoria Monetarna i możliwości jej wykorzystania w warunkach polskich*, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

W rozdziale piątym charakteryzuję moją aktywność naukową realizowaną w Polsce i za granicą. W pierwszej jego części chronologicznie prezentuję zainteresowania badawcze na początku kariery naukowej, a w dalszej ukazuję najważniejszą aktywność koncentrującą się na wyróżnionych przeze mnie obszarach badawczych. Przedstawiam w nim również syntetyczny dorobek publikacyjny wydany w kraju i za granicą, aktywność naukową związaną z wygłoszeniem referatów naukowych na konferencjach krajowych i międzynarodowych oraz z udziałem w projektach badawczych, pełnieniem funkcji w redakcjach czasopism naukowych oraz działalność związaną z recenzowaniem prac naukowych.

Rozdział szósty autoreferatu poświęcam charakterystyce najważniejszych osiągnięć łączących się z działalnością dydaktyczną, organizacyjną oraz popularyzującą naukę. Kończę go prezentacją ważnych w mojej opinii osiągnięć dotyczących współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Materiałem uzupełniającym treści prezentowane w autoreferacie jest wykaz osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i

finanse przedstawiony w załączniku nr 4 do składanego przeze mnie wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego.

1. Podstawowe informacje o habilitancie

Imię i nazwisko: Iwo Augustyński

Stopień naukowy: doktor nauk ekonomicznych

Aktualne miejsce zatrudnienia: Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-2145-0484

2. Informacja o posiadanych tytułach i stopniach naukowych

Wykształcenie wyższe zdobyłem na Wydziale Gospodarki Narodowej Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu (obecnie Wydział Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu). Stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskałem w tym samym miejscu. Obecnie posiadam następujące tytuły i stopnie naukowe:

2006	doktor nauk ekonomicznych Stopień nadany uchwałą Rady Wydziału Gospodarki Narodowej Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu z dnia 14 grudnia 2006 na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Pomoc publiczna dla przedsiębiorców w Polsce w świetle regulacji Unii Europejskiej oraz jej wpływ na rozwój regionów* napisanej pod kierunkiem dr hab. Ewy Pancer-Cybulskiej
2001	magister ekonomii Tytuł uzyskany na Wydziale Gospodarki Narodowej Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu. Praca magisterska pt. *Wykorzystanie funduszy pomocowych Unii Europejskiej na wspieranie rozwoju regionalnego w Polsce w latach 1991-1999 na przykładzie Województwa Dolnośląskiego* napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Mirosławy Klamut

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od czasu uzyskania tytułu magistra ekonomii zawodowo jestem związany z Uniwersytetem Ekonomicznym we Wrocławiu.

01 września 2024 - obecnie	adiunkt w Katedrze Ekonomii i Polityki Ekonomicznej na Wydziale Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
15 luty 2008 – 01 września 2024	adiunkt w Katedrze Polityki Ekonomicznej i Europejskich Studiów Regionalnych na Wydziale Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
15 luty 2004 – 15 luty 2008	asystent w Katedrze Polityki Ekonomicznej i Europejskich Studiów Regionalnych na Wydziale Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Studia doktoranckie rozpocząłem w 2001 roku a w roku 2003 zostałem zatrudniony na stanowisku asystenta. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych, w 2008 roku, zostałem zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katerze Polityki Ekonomicznej i Europejskich Studiów Regionalnych na Wydziale Gospodarki Narodowej.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

4.1. Tytuł osiągnięcia naukowego, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci

Jako osiągnięcie naukowe, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2a Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, wskazuję monografię naukową mojego autorstwa pt. *Nowoczesna Teoria Monetarna i możliwości jej wykorzystania w warunkach polskich*.

Autor: Iwo Augustyński

ISBN 978-83-7695-926-9

Wydawnictwo: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

Liczba stron: 145

Rok publikacji: 2021

Recenzenci: prof. dr hab. Sławomir Ireneusz Bukowski

prof. dr hab. Marek Ratajczak

4.2. Charakterystyka osiągnięcia naukowego wskazanego w punkcie 4.1

4.2.1. Uzasadnienie podjęcia tematu

Nowoczesna Teoria Monetarna (MMT) jest tematem stosunkowo szeroko dyskutowanym przez ekonomistów na całym świecie. Choć z nazwy nowoczesna[1] to, jak to zostało przedstawione w pracy, jest mocno oparta na pracach Johna Maynarda Keynesa i Michała Kaleckiego. Jej zaistnienie i eksplozja zainteresowania (jak na teorię ekonomiczną) wynika częściowo ze sprawności w korzystaniu z mediów społecznościowych przez jej głównych twórców. Jednak istotną rolę we wzroście popularności odegrał wybuch globalnego kryzysu finansowego w 2008 r. i fakt, że żaden z najbardziej znanych współcześnie ekonomistów nie był w stanie go przewidzieć. Kryzys ten wywołał również konieczność podjęcia działań nieprzewidzianych w obowiązującej teorii neoklasycznej czy neokeynesowskiej. Próby wyjaśnienia kryzysu i przewidzenia skutków zastosowania nieznanych dotychczas narzędzi banków centralnych takich jak *quantitative easing*, doprowadziły do wzrostu zainteresowania alternatywnymi teoriami ekonomicznymi. Na fakt, że zainteresowanie to skupiło się akurat na Nowoczesnej Teorii Monetarnej wpływ miało również mianowanie Stephanie Kelton na główną ekonomistkę komisji budżetowej senatu Stanów Zjednoczonych z ramienia partii demokratycznej w 2015 r. oraz jej późniejsza praca jako doradczyni ekonomiczna kandydata na prezydenta Berniego Sandersa w 2016 i 2020 r. Spowodowało to, że o MMT zaczęli pisać (krytycznie) najbardziej znani amerykańscy ekonomiści tacy jak laureat nagrody im. Nobla Paul Krugman[2], a także były główny ekonomista Banku Światowego, były sekretarz skarbu USA i prezydent Harvardu Lawrence Summers[3] czy Kenneth Rogoff[4] . W efekcie nastąpił dalszy wzrost zainteresowania tą szkołą ekonomiczną. Kolejny globalny kryzys, spowodowany tym razem pandemią wirusa COVID-19, zwiększył jeszcze potrzebę stymulowania popytu i sięgnięcia do teoretycznego dorobku postkeynesizmu, a w szczególności do MMT.

[1] Przy tłumaczeniu na język polski książki (Wray, 2019) miała miejsce ożywiona dyskusja, czy słowo „modern" w *Modern Monetary Theory* tłumaczyć jako „nowoczesna" czy „współczesna". Choć ta druga wersja lepiej pasuje do genezy MMT, ostatecznie przyjęto tę pierwszą jako już zaistniałą w świadomości odbiorców w Polsce.
[2] P. Krugman, Opinion | Running on MMT (Wonkish), The New York Times, 2019, https://www.nytimes.com/2019/02/25/opinion/running-on-mmt-wonkish.html
[3] L. Summers, The left's embrace of modern monetary theory is a recipe for disaster, Washington Post, 2019, https://www.washingtonpost.com/opinions/the-lefts-embrace-of-modern-monetary-theory-is-a-recipe-for-disaster/2019/03/04/6ad88eec-3ea4-11e9-9361-301ffb5bd5e6_story.html
[4] K. Rogoff, Modern Monetary Nonsense | by Kenneth Rogoff, Project Syndicate, 2019, https://www.project-syndicate.org/commentary/federal-reserve-modern-monetary-theory-dangers-by-kenneth-rogoff-2019-03

Przedmiot pracy wydaje się istotny z kilku względów. Po pierwsze jest to teoria ekonomiczna budząca obecnie duże zainteresowanie zarówno ekonomistów, polityków jak i społeczeństwa. Wskazuje na to szybko rosnąca liczba publikacji zarówno w postaci książek jak i artykułów oraz ożywione dyskusje w mediach. Brakuje jednak takich pozycji w języku polskim. Opublikowano dotychczas jedynie jedną pozycję „Nowoczesna Teoria Monetarna. Wprowadzenie do makroekonomii suwerennych systemów monetarnych" autorstwa L. Randalla Wray'a[5]. Ma ona jednak charakter wprowadzający i popularno-naukowy. Powoduje to, że istnieje bardzo dużo nieprozumień i jałowych dyskusji wynikających z braku kompleksowej wiedzy na temat tej teorii. Po drugie działania rządów oraz banków centralnych w reakcji na globalny kryzys finansowy w 2008 r., a zwłaszcza kryzys spowodowany pandemią COVID-19, oraz ekonomiczne efekty tych działań, dostarczają faktów trudnych do wyjaśnienia przez dominujące teorie ekonomiczne, a szczególnie potwierdzających wiarygodność MMT. Dotyczy to przede wszystkim rosnącego długu publicznego i zerowych stóp procentowych, ale także zmiany narracji odnośnie celów polityki gospodarczej. Po trzecie teoria ta odpowiada na wyzwania ekonomiczne związane z koniecznością przeprowadzenia „zielonej" transformacji na ogromną skalę. Po czwarte Nowoczesna Teoria Monetarna dostarcza nowych narzędzi do lepszego zrozumienia problemów gospodarczych takich organizacji jak Unia Europejska oraz globalnych przepływów kapitałowych.

4.2.2. Cel naukowy, hipotezy oraz przyjęte metody badawcze

Głównym celem monografii jest krytyczna analiza Nowoczesnej Teorii Monetarnej przeprowadzona z perspektywy jej aplikatywności do realiów Polski, czyli małej gospodarki otwartej pozostającej w unii gospodarczej. Celami szczegółowymi, których dotyczą kolejne rozdziały, są: analiza genezy tej teorii, próba umieszczenia jej w systemie szkół i nurtów ekonomii (rozdział I), analiza funkcjonowania polityki monetarnej (rozdział II) oraz fiskalnej (rozdział III) w Polsce z punktu widzenia MMT, weryfikacja możliwości wdrożenia programu Gwarancji Zatrudnienia w Polsce (rozdział IV) oraz analiza spójności wewnętrznej teorii (rozdział V). Celem dodatkowym jest wyjaśnienie polskiemu czytelnikowi czym naprawdę jest MMT ponieważ większość krytyki wynika ze słabej znajomości tej teorii. To z kolei jest efektem małej liczby publikacji, które kompleksowo przedstawiają jej sens i założenia.

[5] L. R. Wray, Nowoczesna teoria monetarna MMT: wprowadzenie do makroekonomii suwerennych systemów monetarnych, 2019, Wydawnictwo Heterodox, Poznań

MMT uzasadnia teoretycznie i wyjaśnia, dlaczego polityka budżetowa jest skuteczniejsza od polityki pieniężnej, w tym na nowo definiuje jej ograniczenia, po raz pierwszy szczegółowo wyjaśnia relacje i zależności między bankiem centralnym a skarbem państwa, wprowadza do ekonomii pojęcie stabilizacyjnego bufora zatrudnienia (gwarancja zatrudnienia). Dzięki temu pozwala lepiej zrozumieć obecne uwarunkowania polityki gospodarczej. Nie jest naturalnie pozbawiona słabych stron. Najbardziej kompleksowa i merytorycznie uzasadniona jest krytyka ze strony ekonomistów postkeynesowskich, co wynika z faktu, że MMT też do tego nurtu należy.

Analiza i krytyka zostały przeprowadzone jako próba weryfikacji hipotezy badawczej mówiącej, że Nowoczesna Teoria Monetarna dobrze opisuje i wyjaśnia zjawiska zachodzące gospodarce, a jej zalecenia mogą być skutecznie wdrożone w polskich warunkach instytucjonalnych rozumianych jako obowiązujący system prawny, istniejąca struktura instytucji publicznych wraz z ich zakresem działania oraz członkostwo w Unii Europejskiej.

Analizowane zagadnienie obejmuje obszar makroekonomii, polityki ekonomicznej i finansów. Badania przeprowadzono częściowo na poziomie ogólnym, teoretycznym, ale głównie na poziomie szczegółowym – Polski jako studium przypadku. Wnioski wynikające z analizy Polski jako małej gospodarki otwartej znajdującej się pomiędzy gospodarkami rozwijającymi się a rozwiniętymi, będącej członkiem zaawansowanej unii gospodarczej można uogólnić na znaczną liczbę współczesnych państw. W badaniu kluczową rolę odegrały metody jakościowe (opisowe i dedukcyjne) uzupełnione analizą ilościową.

Analiza jakościowa polegała przede wszystkim na krytycznym przeglądzie literatury dotyczącej Nowoczesnej Teorii Monetarnej oraz przepisów prawnych dotyczących polityki budżetowej i monetarnej. W jej ramach wykorzystałem również modelowanie komputerowe w postaci modelu makroekonomicznego typu zasobowo-przepływowego (*stock-flow consistent* - SFC). Uzupełniająco użyta została analiza statystyczna, w tym analiza tabelaryczno-opisowa oraz prezentacja graficzna analizowanych danych.

Podstawę przeprowadzonych badań stanowi analiza materiałów źródłowych i publikacji naukowych dotyczących Nowoczesnej Teorii Monetarnej oraz krajowych i unijnych przepisów prawnych dotyczących funkcjonowania Narodowego Banku Polskiego oraz finansów publicznych. Jako, że większość prac na ten temat powstała w kręgu nauki anglosaskiej oczywiste było oparcie analizy o dorobek autorów anglojęzycznych.

Dane statystyczne pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego, Eurostatu oraz Narodowego Banku Polskiego.

4.2.3. Struktura monografii naukowej

Realizacji postawionych celów badawczych oraz weryfikacji hipotezy podporządkowana została struktura monografii składająca się z pięciu rozdziałów. Mimo, że każdy z rozdziałów analizuje odrębne zagadnienie i tworzy zamkniętą całość, ich treść wzajemnie z siebie wynika oraz się uzupełnia. W każdym z rozdziałów szczególną uwagę poświęciłem reakcji instytucji publicznych na kryzys spowodowany wirusem COVID19.

W rozdziale pierwszym wyjaśniłem czym Nowoczesna Teoria Monetarna jest, skąd się wywodzi i gdzie należy ją umieścić w strukturze szkół i nurtów współczesnej ekonomii. Przeanalizowałem dyskusję na temat nazwy tej szkoły ekonomicznej oraz dylematy związane z jej prawidłowym tłumaczeniem na język polski. Przeprowadziłem również badania literaturowe i przedstawiłem w rozdziale listę najważniejszych monografii dotyczących MMT począwszy od pierwszej publikacji w 1923 r. Znaczną część rozdziału zajmuje analiza krytyki tej teorii ze strony różnych szkół ekonomicznych: ekonomii głównego nurtu, postkeynesizmu, marksizmu i szkoły austriackiej.

W rozdziale drugim omówiłem te aspekty MMT, które dotyczą polityki monetarnej. Wykazałem, że teoria ta bazuje na powszechnie akceptowanym i stosowanym systemie rachunków narodowych stosowanych m.in. do obliczania PKB z jednej strony oraz na endogenicznym charakterze współczesnego pieniądza z drugiej strony (Knakiewicz, 1998; McLeay et al., 2014). Przedstawianie danych dotyczących gospodarki w formie rachunków i bilansów pozwalają na wykorzystanie metod rachunkowości w celu zapewnienia spójności obrazu gospodarki. Pokazałem w ten sposób, że Nowoczesna Teoria Monetarna opiera się na dokładnej analizie wszystkich przepływów i zasobów rejestrowanych w systemie rachunków narodowych. Okazuje się, że przy takim rygorystycznym podejściu odpowiedzi na pytania dotyczące natury i roli deficytu, długu publicznego oraz pieniądza są zupełnie inne niż zazwyczaj przedstawiane w literaturze ekonomicznej.

W tym rozdziale również szczegółowo wyjaśniłem i zweryfikowałem na podstawie polskich danych hipotezę MMT dotyczącą konsolidacji banku centralnego i ministerstwa finansów. Po przeprowadzeniu szczegółowej analizy wykazałem, że wydatki rządowe tworzą

nowy pieniądz w sektorze bankowym, co wywołuje presję na spadek stóp procentowych, a to z kolei zmusza bank centralny do sprzedaży posiadanych przez niego skarbowych papierów wartościowych i usunięcia w ten sposób nadmiarowego pieniądza z obiegu. Wynik operacji banku centralnego jako reakcji na emisję długu publicznego jest taki sam, obojętnie, czy zakłada się rozdzielność banku centralnego i ministerstwa finansów, jak to ma miejsce w rzeczywistości, czy dokonuje się połączenia obu tych podmiotów. Zakaz nabywania skarbowych papierów wartościowych na rynku pierwotnym nie ma ekonomicznego uzasadnienia. Potwierdziłem w ten sposób krytykę (Lavoie, 2013), który uważa, że argument podnoszony przez MMT, iż skarbowe papiery wartościowe i podatki nie finansują wydatków publicznych, tak sprzeczny z powszechną opinią, jest niepotrzebny.

Uzupełniłem również obraz kreacji pieniądza w takich gospodarkach jak polska o mechanizm kreacji pieniądza przez banki komercyjne oraz opis postkeynesowskiej teorii obiegu pieniężnego, w którym sektor bankowy odgrywa centralną rolę. W ten sposób wykazałem, na gruncie teoretycznym, jak wiele łączy obie teorie. Ich synteza może umożliwić rozwiązanie sprzeczności między dominującą rolą endogenicznej kreacji pieniądza w postkeynesizmie a egzogeniczną kreacją pieniądza przez bank centralny stawianą na głównym miejscu przez Nowoczesną Teorię Monetarną.

Na koniec omówiłem rolę niezależności monetarnej i wynikającej z niej konieczności stosowania płynnych kursów walutowych. Sytuacja małych otwartych gospodarek, jak Polska, albo krajów słabo rozwiniętych nie została do tej pory tak szeroko przeanalizowana przez przedstawicieli tego nurtu. W pracy uzupełniłem tę lukę analizując politykę kursową Polski, strukturę zadłużenia zagranicznego, jego pokrycie aktywami rezerwowymi NBP oraz źródła napływu walut obcych.

W rozdziale trzecim moim głównym celem było zdefiniowanie celów polityki budżetowej według MMT, przedstawienie jej specyficznej interpretacji deficytu i długu publicznego oraz, co jest istotnym wkładem mojej pracy, podjęcie próby uzupełnienia luki teoretycznej dotyczącej optymalnej struktury podatkowej, opierając się na danych i uwarunkowaniach instytucjonalnych Polski.

Podobnie jak teoria postkeynesowska, MMT opiera się na założeniu, że wzrost gospodarczy jest determinowany przez zagregowany popyt. Propozycje MMT w zakresie polityki budżetowej są bezpośrednią kontynuacją koncepcji „finansów funkcjonalnych" (*functional finance*), sformułowanej przez A. Lernera (2015), który stwierdził, że polityka

fiskalna powinna realizować trzy cele: likwidacja bezrobocia i inflacji oraz ograniczenie niepewności. Zadania te spoczywają na państwie ponieważ nikt inny nie może ich zrealizować.

W moim badaniu przeanalizowałem krytykę finansów funkcjonalnych w literaturze MMT oraz przedstawiłem proponowane przez tę teorię modyfikacje. Całość uzupełniłem o swoje argumenty krytyczne.

MMT traktuje dług publiczny nie jako dług w konwencjonalnym sensie, lecz jako mniej płynną, ale oprocentowaną formę pieniądza emitowanego przez ministerstwo finansów, służącą głównie do kontroli płynności w sektorze bankowym. Dlatego wielkość deficytu i długu publicznego jest drugorzędna, a zagrożenie inflacją pojawia się dopiero przy zbliżaniu się gospodarki do maksimum możliwości produkcyjnych. Takie podejście do długu publicznego przeanalizowałem w świetle polskiej struktury instytucjonalnej. W ten sposób uzupełniłem lukę w badaniach nad MMT. Potwierdziłem również empirycznie, wykorzystując naturalny eksperyment jakim była epidemia COVID19, że ograniczenia finansowe są w rzeczywistości luźne i mogą być łatwo omijane, gdy stabilność gospodarki staje się najważniejszym wyzwaniem. Brak związku między wydatkami publicznymi a inflacją w warunkach istnienia wolnych mocy produkcyjnych wzmocniłem wykazując, że napływ funduszy unijnych (sięgający ponad 3% PKB) w latach 2004-2020, pomimo proporcjonalnego wzrostu wydatków budżetowych, nie wpłynął na wzrost inflacji w Polsce.

Według MMT, podatki są siłą napędową pieniądza, gdyż konieczność ich płacenia kreuje popyt na walutę emitowaną przez państwo. Głównym celem podatków jest umożliwienie rządowi dysponowanie zasobami wytworzonymi przez społeczeństwo. Zidentyfikowałem jednak istotną lukę w literaturze. Otóż pomimo kluczowej roli podatków w MMT, brakuje prac na temat optymalnej struktury systemu podatkowego. Autorzy ze szkoły MMT nie przedstawiają jednak żadnych propozycji minimalnej, koniecznej do zebrania kwoty, która wykreuje niezbędny popyt na emitowaną walutę. W wyniku przeprowadzonych przeze mnie badań oszacowałem ten bazowy poziom na ok. 12-14% PKB. Ponadto dokonałem krytycznej analizy postulatów L.R. Wraya (głównego teoretyka MMT) dotyczących likwidacji PIT, CIT i VAT.

Krytykę uzupełniłem propozycjami zmian w polskim systemie podatkowym zgodnymi z celami stawianymi polityce fiskalnej przez Nowoczesną Teorię Monetarną. Propozycje te mogą zostać łatwo uogólnione na pozostałe kraje członkowskie UE z racji znacznego stopnia harmonizacji podatków w tej organizacji.

Rozdział czwarty dotyczy programu gwarancji zatrudnienia. Wyjaśniłem w nim, dlaczego jest on jednym z trzech filarów MMT (oprócz polityki monetarnej i budżetowej). Na podstawie przeglądu literatury pokazałem, że z koncepcji NAIRU, czyli stopy bezrobocia nieprzyśpieszającej inflacji (*Nonaccelerating Inflation Rate of Unemployment*) wynika, że polityka monetarna staje się odpowiedzialna za kontrolowanie stopy bezrobocia.

Przeprowadzona przeze mnie analiza literatury wykazała. że wszystkie przeprowadzone dotychczas badania dotyczące kształtowania się NAIRU w Polsce charakteryzują się niską pewnością wyników i bardzo słabą (lub wręcz nieistotną statystycznie) zależnością między stopą bezrobocia a inflacją. Alternatywą dla NAIRU jest według MMT utworzenie stabilizującego bufora zatrudnionych, określana zazwyczaj jako gwarancja zatrudnienia lub funkcja państwa jako pracodawcy ostatniej instancji (ELR – *Employer of Last Resort*). Polityka gwarancji zatrudnienia polega na tym, że państwo bezterminowo oraz bezwarunkowo oferuje pracę każdemu, kto chce pracować, a nie może znaleźć pracy, za społecznie akceptowalnym minimalnym wynagrodzeniem. W pracy szczegółowo omówiłem cechy i spodziewane efekty wdrożenia programu. Przeprowadzona analiza literatury pokazała, że zastrzeżenia wobec programu gwarancji zatrudnienia dotyczą m.in. rodzaju oferowanej pracy i płacy, realnego potencjału stabilizacji inflacji oraz ograniczeń natury politycznej, tworzenia ukrytego bezrobocia czy trwałości stanu pełnego zatrudnienia. We wszystkich przeanalizowanych artykułach zawarta jest konkluzja, iż jest to dalece niedoskonała, ale jednak lepsza alternatywa dla obecnego modelu bufora bezrobotnych.

Analizując gwarancję zatrudnienia w kontekście polskich warunków instytucjonalnych, zidentyfikowałem dodatkowe ryzyka. Nie wiadomo na przykład, czy obecne urzędy pracy podołałyby organizacyjnie zarządzaniu programem na poziomie lokalnym oraz, co bardziej istotne, program nie przerodziłby się w swoje przeciwieństwo, jeśli stanowiłby pretekst do obniżenia płac w sektorze publicznym. Przeprowadzona przeze mnie ilościowa analiza rynku pracy w Polsce wykazała jednak, że w obecnych warunkach wprowadzenie programu nie wiązałaby się z istotnymi dla gospodarki kosztami finansowymi.

W rozdziale piątym dokonałem podsumowania dotychczasowych rozważań w formie postkeynesowskiego modelu makroekonomicznego typu zasobowo-przepływowego (*stock-flow consistent SFC*). Modele te bazują na systemie rachunków narodowych a spójność między zasobami i przepływami osiągają dzięki wykorzystaniu reguł rachunkowości. Pozwala to na spójną integrację przepływów finansowych z bilansami sektorów gospodarczych. Stosowanie zasad księgowości umożliwia nie tylko zwięzłe opisywanie modeli, ale również analizę

spójności proponowanych mechanizmów z hipotezami teoretycznymi. Co ważniejsze jednak, pozwala to na precyzyjną identyfikację logicznych powiązań transakcji między sektorami w ujęciu zarówno statycznym (w krótkim okresie), jak i dynamicznym (w długim okresie). Konsekwentnie realizowane podejście rachunkowe eliminuje konieczność dochodzenia do stanu równowagi, która jest kluczowym elementem modeli neoklasycznych i neokeynesowskich.

Przedstawiony w tym rozdziale model jest pierwszym tej wielkości modelem typu SFC gospodarki polskiej. W ten sposób uzupełniłem lukę badawczą gdyż do tej pory istniał dla Polski tylko jeden, prosty model tego typu, z resztą mojego autorstwa (Augustyński, 2016). Jednocześnie jest to czwarty na świecie model dotyczący symulacji wdrożenia programu gwarancji zatrudnienia po modelach autorstwa (Godin, 2012b, 2012a; Yajima, 2021). Poprzednie modele mają jednak charakter ogólny i w przeciwieństwie do mojego, nie reprezentują żadnego konkretnego kraju.

Celem modelowania była analiza oddziaływania programu gwarancji zatrudnienia na politykę monetarną i fiskalną. Model składa się z pięciu sektorów: gospodarstw domowych, firm, rządu (*government*), banku centralnego oraz banków. Obejmuje też siedem rodzajów zasobów: zapasy niesprzedanych produktów, pieniądz banku centralnego, depozyty płatne na żądanie, lokaty, bony pieniężne, obligacje skarbowe oraz kredyty. Równania modelu uwzględniają uwarunkowania instytucjonalne istniejące w Polsce, takie jak: egzogeniczność stóp procentowych ustalanych przez bank centralny, emisję bonów pieniężnych i możliwość zakupu obligacji skarbowych przez bank centralny.

W badaniu porównano dwa scenariusze: pierwszy – bez programu gwarancji zatrudnienia oraz drugi – z programem gwarancji zatrudnienia. Dzięki wykorzystaniu zalet modelu zasobowo-przepływowego typu SFC było możliwe uwzględnienie pośrednich efektów programu, takich jak wzrost zatrudnienia w sektorze prywatnym oraz wzrost dochodów podatkowych.

Wyniki symulacji pokazują, że program gwarancji zatrudnienia rzeczywiście ma duży potencjał stabilizacji gospodarki, zwłaszcza jeśli stanowiłby element całościowego pakietu reform zgodnych z propozycjami MMT.

W zakończeniu podsumowano przeprowadzone badania i zaprezentowano wynikające z nich wnioski.

4.2.4. Wyniki badań

Globalny kryzys finansowy z 2008 r. i obecny kryzys związany z pandemią COVID19 doprowadził do ostrej krytyki ekonomii jako dyscypliny naukowej. Powstało wrażenie, że musi dojść do radykalnej rekonstrukcji sposobu uprawiania ekonomii i do zmiany układu sił nie tylko między szkołami głównego nurtu, ale także między głównym nurtem a szkołami heterodoksyjnymi (Wojtyna, 2014). Towarzyszą temu zarazem ewolucje poglądów, co generuje nowe nurty w teorii ekonomii (Mączyńska, 2014). Jednym z tych nowych nurtów, który narodził się w ramach szkoły postkeynesowskiej jest Nowoczesna Teoria Monetarna.

Przeprowadzona przeze mnie analiza literatury wykazała, że Nowoczesna Teoria Monetarna powstała już trzy dekady temu, a opiera się na dokonaniach ekonomistów takiego kalibru jak J. M. Keynes i M. Kalecki. Jej pierwotna, obowiązująca w kręgach akademickich nazwa, neoczartalizm oznacza, że teoria ta stara się opisywać współczesne gospodarki oparte na pieniądzu fiducjarnym kreowanym endogenicznie przez sektor bankowy. W przeciwieństwie jednak do postkeynesizmu koncentruje się na kreacji pieniądza przez państwo i bank centralny. W dużym stopniu stanowi więc współczesną interpretację dawno istniejących teorii, z tym że dostosowaną do współczesnych gospodarek, w szczególności tych z rozwiniętymi rynkami finansowymi. Jej siłą i głównym wkładem w teorię ekonomii, jest właśnie szczegółowa analiza relacji między bankiem centralnym a skarbem państwa. MMT udowadnia, na gruncie teoretycznym, przewagę polityki budżetowej nad pieniężną w sterowaniu gospodarką. W ten sposób powraca w pewnym stopniu do teorii dominujących w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych, które kładły nacisk na zagregowany popyt.

Analiza i dyskusja dotycząca Nowoczesnej Teorii Monetarnej jest znacznie utrudniona ponieważ trudno jest podzielić ją na część opisową (pozytywną) i postulatywną (normatywną). Niemniej udało mi się pokazać, że od strony teoretycznej, najważniejsze zarzuty wobec MMT wynikają z tego, iż mimo, że prowadzona przez nią analiza obejmuje tylko kilka zagadnień makroekonomicznych w krajach spełniających określone warunki, to postulaty, które głoszą jej zwolennicy sięgają daleko poza ten obszar. W rezultacie, na przykład przedstawiciele głównego nurtu są w stanie uznać jej propozycje z właściwe tylko w szczególnych przypadkach głębokich kryzysów. Natomiast postkeynesiści i marksiści wskazują na słabości tej teorii w analizie roli komercyjnego sektora bankowego oraz w analizie gospodarek otwartych innych niż amerykańska lub strefy euro.

Jedną z cech charakterystycznych Nowoczesnej Teorii Monetarnej, i przy okazji najbardziej kontrowersyjnych, jest konsolidacja banku centralnego i ministerstwa finansów w jeden podmiot, pojawiająca się w prowadzonych analizach ekonomicznych. Jest to punkt wyjścia, z którego wynika cała logiczna konstrukcja MMT, w tym dominująca rola polityki budżetowej, specyficzna rola podatków oraz obiegu pieniężnego. Łącząc ministerstwo finansów i bank centralny w jeden sektor rządowy, który emituje walutę, MMT zwraca uwagę, że współcześnie obowiązujące ograniczenia instytucjonalne zostały nałożone przez władzę ustawodawczą, czyli są samoograniczeniem. Zweryfikowałem empirycznie poprawność takiej konsolidacji analizując dokumenty prawne oraz historyczną aktywność Narodowego Banku Polskiego. Wykazałem, że podstawowy model relacji między skarbem państwa a bankiem centralnym nie jest adekwatny do warunków polskich ponieważ konstytucja zakazuje bankowi centralnemu pokrywania deficytu budżetowego poprzez zaciąganie zobowiązania w banku centralnym. Po analizie procesu dokonywania wydatków publicznych w istniejących aktualnie w Polsce warunkach instytucjonalno-prawnych pokazałem, że deficyt publiczny wywiera presję wzrostową na stopę *overnight*, czego nie ma w podstawowym modelu MMT. Nie jest to jednak dowód na fałszywość tej teorii. Proces ten przedstawia mianowicie sytuację, w której bank centralny nie może bezpośrednio nabywać skarbowych papierów wartościowych. MMT wyjaśnia przyczyny nadpłynności w sektorze bankowym i dlaczego w takiej sytuacji bank centralny jest zmuszony do emisji bonów skarbowych. Prawidłowość wniosków płynących z tej teorii wykazałem przy pomocy naturalnego eksperymentu jakim był kryzys wywołany przez pandemię COVID19. Wymusił on największy w historii wzrost wydatków publicznych i to w sytuacji znacznego ograniczenia w handlu międzynarodowym. W efekcie NBP został zmuszony do porzucenia dotychczasowej praktyki i zaczął postępować tak jak banki centralne USA, Wielkiej Brytanii czy Japonii. Moja analiza potwierdziła również wniosek M. Lavoie (2013), że argument, iż skarbowe papiery wartościowe i podatki nie finansują wydatków publicznych, tak sprzeczny z powszechną opinią, jest niepotrzebny.

W literaturze MMT można znaleźć szereg analiz dwóch skrajnych przypadków niezależności walutowej. Z jednej strony jest to USA – emitent najważniejszej światowej waluty, a z drugiej strefa euro, czyli grupa krajów, która zrzekła się kontroli nad własnym pieniądzem. Sytuacja małych otwartych gospodarek jak Polska albo krajów słabo rozwiniętych nie została do tej pory tak szeroko przeanalizowana.

Polska jest w tym względzie dość szczególnym przypadkiem. Z jednej strony posiada własną walutę a z drugiej strony jest bardzo silnie związana gospodarczo z krajami strefy euro.

Przeprowadzona przeze mnie analiza polskiej polityki kursowej wykazała, że była ona prowadzona „w duchu" MMT. Od 2005 roku aktywa rezerwowe, którymi dysponuje NBP, przekraczały zobowiązania skarbu państwa w walutach obcych. Ponadto od 2016 roku spadała wartość zadłużenia zagranicznego, mimo niższych stóp procentowych np. w strefie euro. Zauważyłem jednak, że realne ograniczenia krajowej polityki gospodarczej wynikające z międzynarodowych przepływów finansowych mogą być jednak w przypadku Polski znacznie większe, niż to zakłada Nowoczesna Teoria Monetarna. Jak pokazali m.in. Biegun (2017) oraz Michalczyk (2013a, 2016), kurs złotego zależy głównie od decyzji inwestorów finansowych podobnie jak w przypadku krajów rozwijających się (Bonizzi et al., 2019). Oznacza to, że nie można ignorować wpływu zadłużenia denominowanego w walucie krajowej, a będącego w posiadaniu inwestorów zagranicznych na kurs walutowy i stabilność makroekonomiczną, jak to czyni MMT. Rosnący udział krajowych papierów wartościowych w portfelach zagranicznych inwestorów instytucjonalnych czyni dany kraj coraz bardziej wrażliwym na decyzje alokacyjne wynikające np. z chęci osiągania danych stóp zwrotu. W ten sposób inwestorzy ci wprowadzają swego rodzaju dyscyplinę rynkową na rynkach finansowych krajów rozwijających się (Prates, 2020).

Niemniej MMT wskazuje, że prawdziwym ograniczeniem poziomu wydatków publicznych są czynniki realne w postaci wolnej siły roboczej i dostępu do surowców a nie czynniki finansowe takie jak wielkość długu. Oznacza to, że limity długu i deficytu publicznego zapisane konstytucji i traktatach UE niepotrzebne ograniczają efektywność polityki fiskalnej. Hipotezę tę potwierdziłem analizując efekty interwencji państwa związanej z epidemią COVID19. Wartość tzw. tarczy finansowej oferowanej przez PFR na początku 2021 roku wyniosła 100 mld zł, co stanowiło 4,5% polskiego PKB. Transfer ten spowodował wzrost długu publicznego ponad limity traktatowe. Zgodnie z wnioskami płynącymi z MMT, nie spowodowało to deprecjacji złotego ani eksplozji inflacji. Jak wiadomo inflacja osiągnęła swój maksymalny poziom w 2022 a obecnie (w 2025 r.) spadła do poziomu poniżej 3%. Polska odnotowała również jeden z najniższych spadków PKB w wyniku pandemii co także potwierdza słuszność omawianej teorii.

Pokazałem, że przedstawiciele Nowoczesnej Teorii Monetarnej zwracają uwagę na zagrożenia związane z prowadzeniem dyskrecjonalnej polityki budżetowej takich jak np. procykliczność związana z opóźnieniami politycznej reakcji na sytuację gospodarczą, czy też spowodowaną cyklem wyborczym. Dlatego bardzo istotną rolę przypisują automatycznym stabilizatorom koniunktury takim jak odpowiednia struktura podatkowa, czy program

gwarancji zatrudnienia. Dodatkowo postulują zmianę procesu legislacyjnego na taki, który integruje ocenę ryzyka inflacji w proces uchwalania aktów prawnych.

Podatki według MMT są siłą napędową pieniądza. To konieczność płacenia podatków kreuje popyt na pieniądz tworzony przez państwo. Celem systemu monetarnego (z punktu widzenia emitenta waluty) jest przesunięcie niektórych zasobów do sektora publicznego; celem podatków z kolei jest wykreowanie popytu na walutę, którą wykorzystuje się do osiągnięcia tego głównego celu. Zatem pieniądz został wykreowany, by umożliwić rządowi dysponowanie zasobami, które wytworzyło społeczeństwo (Larry Randall Wray, 2019, s. 214). Jeśli państwo nie będzie w stanie wyegzekwować i zgromadzić podatków, nie spotka się z wystarczającą skłonnością do akceptacji jego waluty krajowej przy sprzedaży dokonywanej na jego rzecz. Oznacza to, że podatki muszą być płacone powszechnie.

Zidentyfikowałem jednak istotną lukę w badaniach związanych z tą teorią. Mimo tak ważnej roli, jaką odgrywają podatki w Nowoczesnej Teorii Monetarnej w literaturze można znaleźć jedynie ogólnikowe stwierdzenia, że powinna być optymalna z punktu widzenia realizacji celów społecznych. Choć podatki mają spełniać funkcję „legitymizacji" pieniądza emitowanego przez państwo to w literaturze brakuje propozycji minimalnej, koniecznej do zebrania, kwoty w stosunku do planowanych wydatków. Można jedynie przypuszczać, że jest to zależność nieliniowa i związana z poziomem rozwoju gospodarczego, stopniem monetyzacji gospodarki, struktury instytucjonalnej, zdolności państwa do ściągania podatków oraz poziomu zaufania do instytucji państwa. Przeprowadzone przeze mnie w pracy szacunkowe badania wskazują, że w sytuacji niskiej inflacji i stabilnego kursu walutowego wystarczy, że podatki będą generować popyt na walutę krajową nie większy niż 14% PKB, aby waluta ta była w powszechnym użyciu.

Nowoczesna Teoria Monetarna w sposób logiczny wykazuje, że pieniądz musi być najpierw stworzony i wydany przez państwo, zanim będzie mógł zostać pobrany w postaci podatków. Skoro podatki nie służą finansowaniu wydatków, to logika tego, co i w jakim stopniu powinno być opodatkowane, jest zupełnie inna niż obecnie funkcjonująca. Znika, uważana za najważniejszą (Mazurek-Chwiejczak, 2016), fiskalna funkcja podatków i związane z nią wymagania odnośnie efektywnego sposobu finansowania wydatków budżetowych. W takim paradygmacie istnieje znacznie większa swoboda kształtowania systemu podatkowego. Według MMT głównym kryterium nakładania podatków powinna być realizacja celów społecznych, w tym wpływanie na zachowania podmiotów gospodarczych – zniechęcanie do niepożądanych społecznie zachowań i zachęcanie do działań pożądanych. Wychodząc z tych

założeń przeprowadziłem analizę polskiego systemu podatkowego. Na tej podstawie wykazałem słabość i zbytnią ogólnikowość propozycji podatkowych MMT. Wykazałem na przykładach sprzeczność między celem antyinflacyjnym podatków (jako głównego narzędzia zmniejszania nadmiernego popytu) a celami społecznymi takimi jak zmniejszanie nierówności dochodowych. Otóż podnoszenie najpowszechniejszych podatków takich jak PIT czy VAT najsilniej ogranicza popyt gdyż dotyczy największej grupy podatników czyli osób o niższych dochodach. Spowodowałoby to oczywiście wzrost nierówności. Sprzeczność ta jest nieobecna w literaturze. Nie udało mi się znaleźć żadnych badań, które szacowałyby jak progresywne musiałyby być podatki, żeby pogodzić te dwa cele. Niemniej należy zauważyć, że MMT postuluje takie ukształtowanie struktury dochodów, aby podatki nie musiały być wykorzystywane w celu redukcji nierówności. Inaczej mówiąc, szkoła ta preferuje metody zmniejszające nierówności w dochodach przed opodatkowaniem, a nie po.

Dokonałem również krytycznej analizy postulatów L.R. Wraya (głównego teoretyka MMT) dotyczących likwidacji PIT, CIT i VAT. Moja ocena jest następująca:

- Podatek od wynagrodzeń (PIT): Argument, że PIT zwiększa nierówności, jest słabszy niż argument o jego potencjalnej inflacjogenności (przeniesienie kosztów pracy na ceny). Ponadto, progresywny podatek dochodowy jest pozytywnie wrażliwy na inflację, co czyni go automatycznym stabilizatorem koniunktury, zgodnym z postulatem MMT.
- Podatek konsumpcyjny (VAT): Krytykuję postulat likwidacji VAT. VAT jest powszechny, skutecznie obniża popyt i może być stosowany do realizacji celów ekologicznych/zdrowotnych (poprzez różne stawki), a jego likwidacja niosłaby wysokie koszty administracyjne.
- Podatek dochodowy od osób prawnych (CIT): Uważam postulat likwidacji CIT za nierealny w globalnym świecie. Choć CIT ma wady (promuje zadłużenie, ułatwia unikanie opodatkowania), jego likwidacja bez globalnej reformy podatkowej uprościłaby unikanie opodatkowania przez właścicieli firm.

Krytykę uzupełniłem propozycjami zmian w polskim systemie podatkowym zgodnymi z celami stawianymi polityce fiskalnej przez Nowoczesną Teorię Monetarną. Propozycje te mogą zostać łatwo uogólnione na pozostałe kraje członkowskie UE z racji znacznego stopnia harmonizacji podatków w tej organizacji. Proponuję, by celem w Polsce było zredukowanie, a nie likwidacja roli PIT, CIT i VAT, na korzyść innych danin:

1. VAT a Akcyza: Pokazałem, że optymalnym rozwiązaniem w warunkach Polski i UE jest połączenie obu podatków, z większą rolą akcyzy. Akcyza jest selektywna i może pełnić funkcję dodatkowego, wysokiego progu podatkowego od dóbr luksusowych lub wyjątkowo niekorzystnych społecznie, zwiększając stabilizującą rolę systemu podatkowego.
2. Podatek od nieruchomości: MMT promuje podatki majątkowe, które opodatkowują działania negatywne społecznie i ekologicznie (np. zużycie energii) i są stabilnym źródłem dochodów. Moja analiza pokazuje, że rola podatku od nieruchomości w Polsce jest marginalna, a stawka dla budynków mieszkalnych symboliczna. Oznacza to, że istnieje instytucjonalna przestrzeń do znacznego zwiększenia roli tego podatku w Polsce przy jednoczesnym obniżeniu podatku dochodowego.
3. Podatek od dochodów kapitałowych: Zwróciłem uwagę na marginalne znaczenie tego podatku.
4. Opłata cukrowa jest przykładem podatku w 100% zgodnego z duchem MMT, ponieważ jego celem jest rozwiązanie problemu społecznego, a nie zwiększenie dochodów budżetowych.

Zwiększenie roli automatycznych stabilizatorów jest jednym z ważniejszych postulatów MMT. Łatwość nabywania towarów w innych krajach UE, zwłaszcza dla osób zamożnych, wymagałaby jednak większej harmonizacji podatku akcyzowego w UE.

W pracy pokazuję, że MMT postuluje dwa instrumenty antyinflacyjne. Pierwszym są podatki a drugim jest program gwarancji zatrudnienia – bardzo ważny w MMT automatyczny stabilizator koniunktury. Stanowi on prostą konsekwencję założenia, wywodzącego się jeszcze od J. M. Keynesa i M. Kaleckiego, że celem działań państwa powinien być stan pełnego zatrudnienia. Jest tak ponieważ tylko państwo jest w stanie do tego doprowadzić. Według zwolenników Nowoczesnej Teorii Monetarnej program ten ma przewagę nad stosowanymi dotychczas programami publicznymi gdyż nie napędza inflacji a wręcz przeciwnie, pełni właśnie bardzo ważną rolę automatycznej „kotwicy antyinflacyjnej", takiej samej jaką pełni obecnie pula bezrobotnych. Jest tak, ponieważ w przeciwieństwie np. do dużych inwestycji publicznych, nie konkuruje z sektorem prywatnym o trudno dostępnych, wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Z kolei w przeciwieństwie do Gwarantowanego Dochodu Podstawowego, w ramach programu gwarancji zatrudnienia dostarczane są społeczeństwu

przydatne usługi. Oferując pracę każdemu chętnemu program ten tworzy efektywną płacę minimalną i minimalne warunki zatrudnienia.

W pracy konfrontuję koncepcję NAIRU czyli bufora bezrobotnych z programem gwarancji zatrudnienia czyli buforem pracujących. Na podstawie analizy literatury wykazałem, że szacunki NAIRU w Polsce charakteryzują się niską pewnością wyników i bardzo słabą (lub wręcz nieistotną statystycznie) zależnością między stopą bezrobocia a inflacją. Oznacza to, że od strony prowadzenia polityki gospodarczej jest to koncepcja nieprzydatna natomiast od strony teoretycznej co najmniej wątpliwa. Jednak w przypadku programu gwarancji zatrudnienia ogromnym wyzwaniem pozostaje przejście z poziomu ogólnego – makroekonomicznego na poziom mikroekonomiczny związany z realnym wdrożeniem programu. I tego właśnie aspektu dotyczy większość krytyki. Analizując gwarancję zatrudnienia w kontekście polskich warunków instytucjonalnych, pokazuję dodatkowe, nie zauważone dotąd w literaturze ryzyka. Nie wiadomo, czy obecne urzędy pracy podołałyby organizacyjnie w zarządzaniu programem na poziomie lokalnym. Bardziej istotne jest jednak zagrożenie, że program przerodziłby się w swoje przeciwieństwo, jeśli stanowiłby pretekst do obniżenia płac w sektorze publicznym. Jego przewaga nad dotychczasowym modelem przymusowego bezrobocia jest jednak tak duża, że z pewnością wdrożenie programu pilotażowego jest wskazane. Należy też dodać, że program gwarancji zatrudnienia nie jest substytutem dotychczasowych polityk rynku pracy a ich uzupełnieniem.

Przeprowadzone przeze mnie w pracy symulacje skutków wprowadzenia programu gwarancji zatrudnienia w Polsce wskazują, że wdrożenie programu, dzięki pełnemu wykorzystaniu czynników wytwórczych, spowodowałoby dodatkowy wzrost gospodarczy utrzymując jednocześnie inflację na niskim poziomie. W porównaniu z tradycyjną, keynesowską polityką pobudzania popytu, okazał się bardziej efektywny w zmniejszaniu ubóstwa i nierówności dochodowych, był również mniej inflacjogenny.

Do symulacji zastosowałem postkeynesowski model zasobowo-przepływowy (*stock-flow consistent model*) oparty na systemie rachunków narodowych. Modele SFC znacznie ułatwiają analizę ważnych aspektów teorii ekonomicznych. Symulują one gospodarkę monetarną, która ewoluuje w historycznym czasie. Nie występuje w nich reprezentatywny agent ani funkcja produkcji (funkcja produkcji istnieje, ale nie jest modelowana explicite). Zakłada się zazwyczaj, iż gospodarstwa domowe i firmy wykazują się prostą racjonalnością proceduralną, tzn. nie formują oczekiwań względem przyszłości w sposób racjonalny, opierają się na minionych trendach i ekstrapolują je w przyszłość. Modele te są szczególnie przydatne do

analizowania dystrybucji dochodów, gdyż można dokładnie śledzić wszystkie przepływy między różnymi częściami modelu.

Stworzony przeze mnie model składa się z pięciu sektorów: gospodarstw domowych, firm, rządu, banku centralnego oraz banków. Uwzględnia też siedem rodzajów zasobów: zapasy niesprzedanych produktów, pieniądz banku centralnego, depozyty płatne na żądanie, lokaty, bony pieniężne, obligacje skarbowe oraz kredyty. Do oceny skutków programu porównałem dwa scenariusze: pierwszy – bez programu gwarancji zatrudnienia oraz drugi – z programem gwarancji zatrudnienia. Przeprowadzone symulacje pokazały, że dodatkowy dochód do dyspozycji osób wcześniej bezrobotnych powoduje wzrost popytu zagregowanego, co skutkuje wzrostem zatrudnienia w sektorze prywatnym (rys 1). Wzrost ten jest trwały, ale nie prowadzi do pełnego zatrudnienia w tym sektorze. Liczba osób pozostających w programie gwarancji zatrudnienia jest znacznie niższa niż liczba bezrobotnych w modelu alternatywnym, ale większa od zera.

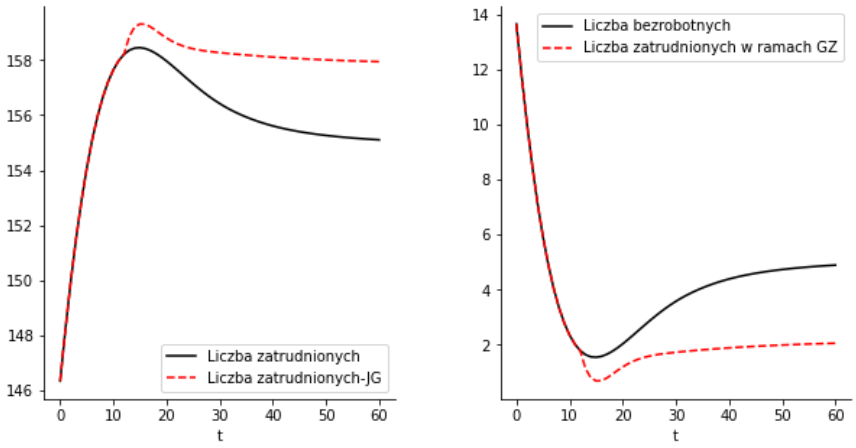

Rys. 1 Wpływ gwarancji zatrudnienia na zatrudnienie

Źródło: opracowanie własne.

Wzrost zatrudnienia i wypłata świadczeń w ramach programu gwarancji zatrudnienia (w wysokości 60% średniej płacy) ma również wpływ na dynamikę całkowitego rachunku płac i średniego wynagrodzenia w gospodarce. Symulacje pokazały jednak, że po początkowym silnym impulsie inflacyjnym wzrost cen ulega wyhamowaniu i stabilizuje się na poziomie niewiele wyższym niż w modelu bazowym (rys 2). Wynika to między innymi z konstrukcji

programu, a dokładniej z faktu, iż utworzone miejsca pracy nie powinny stanowić konkurencji dla wysoko wykwalifikowanych zawodów, zwłaszcza takich, w których już obecnie występują deficyty pracowników.

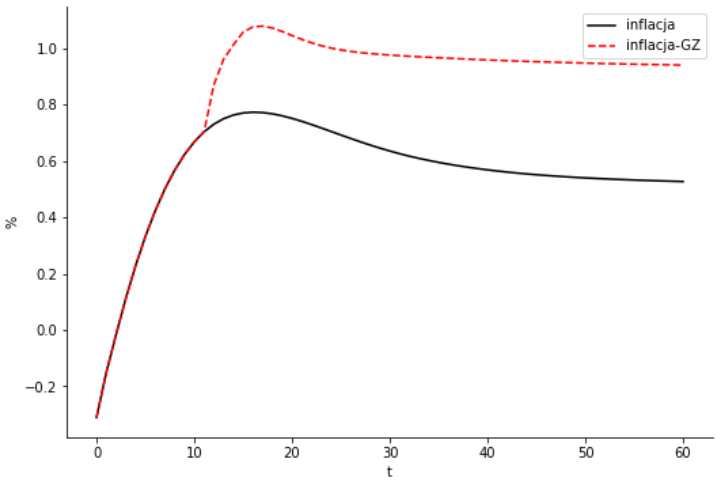

Rys. 2 Wpływ gwarancji zatrudnienia na inflację

Źródło: opracowanie własne.

Choć z punktu widzenia Nowoczesnej Teorii Monetarnej ograniczenie budżetowe nie istnieje, to jednak biorąc pod uwagę aktualne otoczenie instytucjonalne może to być potencjalnie istotna przeszkoda do jego wdrożenia. Z modelu wynika jednak, że koszt netto programu jest bardzo niewielki (Rys. 3). W realnych warunkach może być nawet jeszcze niższy, biorąc pod uwagę fakt, że zastąpiłby część obecnych narzędzi polityki rynku pracy.

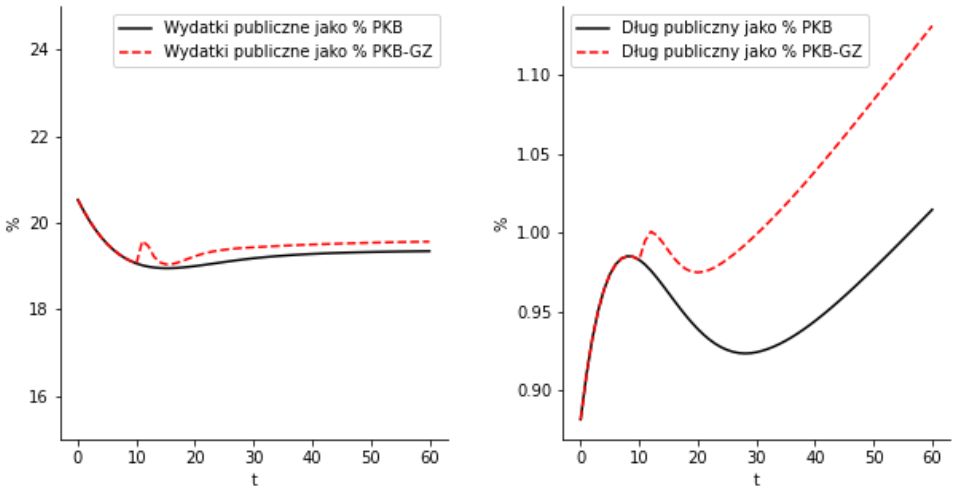

Rys. 3 Wpływ gwarancji zatrudnienia na wydatki publiczne i dług publiczny

Źródło: opracowanie własne.

Wzrost zatrudnienia i konsumpcji doprowadziłby naturalnie do szybszego wzrostu produktu krajowego. W modelu wzrost ten jest dwukrotnie wyższy w porównaniu ze scenariuszem bazowym (Rys. 4). Bardzo istotne jest to, że większa dynamika wzrostu utrzymuje się przez cały czas i nie jest zjawiskiem jednorazowym związanym z wprowadzeniem programu gwarancji zatrudnienia.

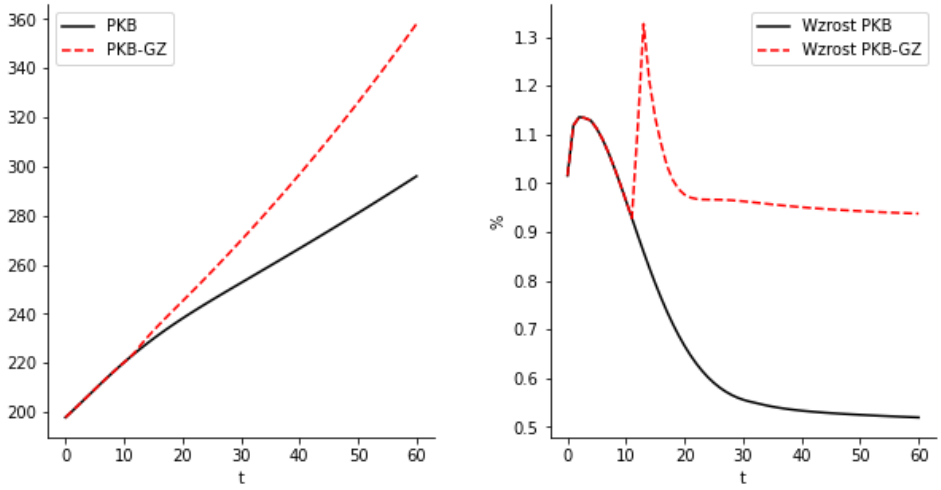

Rys. 4 Wpływ gwarancji zatrudnienia na PKB

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie przedstawionych powyżej badań możliwe było osiągnięcie celu głównego pracy, którym jest analiza przydatności Nowoczesnej Teorii Monetarnej do wyjaśniania realiów gospodarczych w Polsce i możliwości zastosowania zaleceń z niej płynących. Osiągnięte zostały również cele szczegółowe dotyczące precyzyjnego opisu genezy teorii, jej relacji względem pozostałych szkół ekonomicznych oraz jej głównych elementów: monetarnego, fiskalnego i programu gwarancji zatrudnienia.

Za prawdziwą należy uznać pierwszą część sformułowanej hipotezy, że Nowoczesna Teoria Monetarna dobrze opisuje i wyjaśnia zjawiska zachodzące gospodarce takiej jak Polska. MMT trafnie wyjaśnia przyczyny i skutki działań podejmowanych przez Narodowy Bank Polski, sektor bankowy oraz ministerstwo finansów. To banki komercyjne kreują ponad 80%

pieniądza w gospodarce, NBP kontroluje stopy procentowe i ściśle współpracuje z ministerstwem finansów, a wydatki publiczne dostarczają nowy pieniądz i działają w kierunku obniżenia stóp procentowych. Występują też zjawiska nieuwzględnione do tej pory w literaturze MMT. Nadpłynność w sektorze bankowym w Polsce biorąca się z napływu walut obcych powodowała, że NBP nie musiał skupować skarbowych papierów wartościowych.

Drugą część postawionej hipotezy badawczej mówiącej, że jej zalecenia mogą być skutecznie wdrożone w polskich warunkach instytucjonalnych należy uznać za częściowo prawdziwą. W wyniku prowadzonych badań okazało się, że polityka podatkowa, mimo tak nowatorskiego spojrzeniu MMT na rolę podatków, stanowi w dużym stopniu białą plamę w tej teorii. Przedstawiane w literaturze rozwiązania podatkowe mające na celu zwiększenie efektywności systemu w zakresie stabilizacji koniunktury są bardzo skromne i niedopasowane do rozwiązań polskich i europejskich. Nie uwzględniają na przykład specyfiki podatku VAT. Niemniej wprowadzona w 2021 r. opłata od środków spożywczych (inaczej opłata cukrowa lub podatek cukrowy) jest przykładem podatku w 100% zgodnego z MMT. Jego celem nie jest zwiększenie dochodów podatkowych a rozwiązywanie problemu społecznego. Problemem jest również dość duża ogólnikowość programu gwarancji zatrudnienia i niewielkie doświadczenia wynikające z dotychczasowych prób jego wdrożenia. W efekcie może dojść do nadużyć w postaci obniżania płac pracowników etatowych administracji publicznej poprzez ich sztuczne przenoszenie do programu gwarancji zatrudnienia.

Istnieją też istotne ograniczenia instytucjonalne dotyczące możliwości skutecznego wdrożenia w Polsce pozostałych zaleceń formułowanych przez Nowoczesną Teorię Monetarną. Dotyczą one przede wszystkim zapisów konstytucyjnych i traktatowych ograniczających wielkość deficytu i długu publicznego. Są to jednak bariery natury politycznej. Nota bene istotną realną rolę polityki, zwłaszcza w przypadku banków centralnych, wyraźnie podnosi MMT wykazując, że ich niezależność jest znacznie mniejsza niż to deklarują ekonomiści głównego nurtu.

Nowoczesna Teoria Monetarna nie jest teorią ogólną. Nie opisuje sytuacji ekonomicznej we wszystkich krajach i we wszystkich czasach. Dlatego praca ta uzupełnia literaturę MMT poświęconą analizie gospodarek poszczególnych krajów oraz granicom jej zastosowania.

4.3. Uzasadnienie wkładu osiągnięcia wskazanego w pkt 4.1. w dyscyplinę ekonomia i finanse

Monografia naukowa pt. *Nowoczesna Teoria Monetarna i możliwości jej wykorzystania w warunkach polskich* jest, według mojej wiedzy, jedynym w polskiej literaturze przedmiotu zwartym opracowaniem naukowym poświęconym tej szkole ekonomicznej. W moim przekonaniu wnosi ona wkład w dyscyplinę ekonomia i finanse zarówno w warstwie teoretycznej, jak i metodycznej oraz aplikacyjnej, szczególnie w kontekście debaty wokół Nowoczesnej Teorii Monetarnej oraz jej zastosowania do realiów małej, otwartej gospodarki, jaką jest Polska.

Za osiągnięcie o potencjalnie znaczącym wkładzie w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse na gruncie teoretycznym zaliczam usystematyzowanie i krytyczną analizę MMT. Umieszczam ją w szerokim kontekście myśli ekonomicznej, wskazując jej zakorzenienie w postkeynesizmie, a jednocześnie podsumowuję różnice względem ekonomii głównego nurtu, szkoły austriackiej i marksizmu. Tym samym monografia porządkuje dyskusję naukową, wyjaśniając źródła popularności i kontrowersji wokół MMT oraz ukazując jej rzeczywisty potencjał analityczny i normatywny.

Praca wnosi również nowe spojrzenie na relacje między polityką fiskalną i pieniężną w Polsce oraz na mechanizmy kreacji pieniądza. Szczegółowo zostały wyjaśnione współzależności pomiędzy bankiem centralnym a skarbem państwa, zarówno na gruncie prawnym jak i ekonomicznym. Na tej podstawie dowodzę przewagi polityki budżetowej nad pieniężną w stabilizowaniu cyklu koniunkturalnego. Wykorzystanie bilansów sektorowych pozwoliło mi przedstawić w spójny sposób relacje między deficytem sektora publicznego a oszczędnościami sektora prywatnego i zagranicy. Wnosi to nową jakość do badań nad finansami publicznymi w Polsce i w innych rozwiniętych gospodarkach.

W monografii pokazałem, że tożsamość bilansowa, zgodnie z którą suma bilansów trzech sektorów – publicznego, prywatnego i zagranicznego – musi równać się zeru, ma fundamentalne implikacje dla rozumienia roli deficytu i długu. W szczególności, dowodzi, że nadwyżka finansowa sektora prywatnego jest możliwa tylko, gdy występuje deficyt sektora publicznego lub nadwyżka eksportu nad importem. Dzięki analizie bilansów sektorowych, wykazałem, że deficyt sektora publicznego jest zbilansowany przez nadwyżkę sektora prywatnego i zagranicznego. Zatem deficyt publiczny jest nie tylko możliwy, ale wręcz pożądany w fazie recesji, gdyż stanowi konieczny warunek dla gromadzenia oszczędności

przez sektor prywatny. W ten sposób monografia dołącza do grona opracować obalających neoklasyczny efekt „wypychania" (*crowding out*) zarówno na gruncie teoretycznym jak i empirycznym.

Monografia przedstawia pionierską, szczegółową analizę technicznych i operacyjnych interakcji między NBP a Ministerstwem Finansów w procesie kreacji pieniądza. Wykorzystując zasady rachunkowości oraz schematy rachunków narodowych, udowadniam w pracy, że ostateczny efekt wydatków publicznych – czyli pojawienie się nowego pieniądza rezerwowego w systemie bankowym i presja na spadek stóp procentowych – jest taki sam, niezależnie od tego, czy NBP kupuje obligacje bezpośrednio od państwa, czy pośrednio na rynku wtórnym. W ten sposób moje badania podważają powszechne przekonanie o pełnej niezależności operacyjnej banku centralnego, argumentując, że NBP, aby utrzymać ustaloną stopę procentową, jest zmuszony do pasywnej akomodacji.

Za istotny wkład w dyscyplinę ekonomii i finansów uważam wyniki przeprowadzonych badań nad rolą podatków w gospodarce. Zidentyfikowałem i wypełniłem istotną lukę w literaturze dotyczącą braku propozycji minimalnej, koniecznej do zebrania kwoty, która wykreuje niezbędny popyt na emitowaną walutę. W wyniku przeprowadzonych przeze mnie badań oszacowałem ten bazowy poziom na ok. 12-14% PKB. Ponadto dokonałem krytycznej analizy postulatów MMT dotyczących optymalnej struktury podatkowej. Wykazałem na przykładach sprzeczność między celem antyinflacyjnym podatków (jako głównego narzędzia zmniejszania nadmiernego popytu) a celami społecznymi takimi jak zmniejszanie nierówności dochodowych. Przedstawiłem również własną propozycję zmian w systemie podatkowym dopasowaną do polskich i unijnych uwarunkowań instytucjonalnych.

Monografia po raz pierwszy wprowadziła do dyskursu ekonomicznego w Polsce koncepcję programu gwarancji zatrudnienia jako innowacyjnego instrumentu stabilizacji makroekonomicznej. Konfrontuje go z dominującą w ekonomii głównego nurtu koncepcją NAIRU (ang. *Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment*), która zakłada konieczność istnienia „bufora bezrobotnych" do kontroli inflacji. Praca stanowi również istotny wkład w światowe badania w nurcie MMT ponieważ przeprowadza szczegółową analizę ekonomiczną i organizacyjną wykonalności wdrożenia programu gwarancji zatrudnienia na przykładzie gospodarki polskiej. W Europie największy tego typu program funkcjonuje obecnie we Francji. Obejmuje ponad połowę departamentów i około 2500 uczestników. W 2022 roku został wdrożony również w Walonii w Belgii. Największym zakończony program tego typu był realizowany w Grecji w okresie 2010-2018 i objął 168 tys. osób. Pilotaże i programy

obejmujące kilkaset osób były lub są realizowane w Luksemburgu, Irlandii, Austrii (Antonopoulos, 2024; Markowitsch & Scharle, 2024).

Monografia wnosi także oryginalny wkład metodologiczny, wykorzystując po raz pierwszy na taką skalę modelowanie zasobowo-przepływowe (SFC) do analizy gospodarki polskiej. Jednocześnie stanowi uzupełnienie światowych badań nad makroekonomicznymi skutkami programu gwarancji zatrudnienia, na które składają się obecnie tylko cztery artykuły (Godin, 2012a, 2012b; Sawyer & Veronese Passarella, 2021; Yajima, 2021). Mój wkład polega na dodaniu kontekstu konkretnej gospodarki przez odpowiedni dobór równań modelu.

4.4 Spis literatury

Antonopoulos, R. (2024). *Towards a European Job Guarantee* (No. 2024.1; p. 71). European Trade Union Institute. https://www.etui.org/sites/default/files/2025-01/Towards%20a%20European%20Job%20Guarantee_2024.pdf (dostęp 27.11.2025)

Augustyński, I. (2016). Skutki podniesienia kwoty wolnej od podatku od dochodów osobistych. *Gospodarka Narodowa*, *1*, 55–71.

Biegun, K. (2017). Ocena stabilizacyjnej roli zmian kursu walutowego w Polsce w kontekście potencjalnego członkostwa w strefie euro. *Studia i Prace WNEiZ US*, *47/1*, 81–93.

Bonizzi, B., Kaltenbrunner, A., & Michell, J. (2019). Monetary sovereignty is a spectrum: Modern monetary theory and developing countries. *Real-World Economics Review*, *89*, 46.

Godin, A. (2012a). Guaranteed Green Jobs: Sustainable Full Employment. *Economics Working Paper Archive*, Article wp_722. https://ideas.repec.org//p/lev/wrkpap/wp_722.html (dostęp 27.11.2025)

Godin, A. (2012b). Job Guarantee: A Structuralist Perspective. In *DEM Working Papers Series* (No. 016; DEM Working Papers Series). University of Pavia, Department of Economics and Management. https://ideas.repec.org/p/pav/demwpp/016.html

Knakiewicz, Z. (1998). Problemy kreacji pieniądza i regulacji obiegu pieniężnego. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, *3–4*(60), 163–179.

Lavoie, M. (2013). The Monetary and Fiscal Nexus of Neo-Chartalism: A Friendly Critique. *Journal of Economic Issues*, *47*(1), 1–32. https://doi.org/10.2753/JEI0021-3624470101

Lerner, A. (2015). Funkcjonalne finanse i dług publiczny (M. Sutowski, Trans.). In K. Łaski & J. Osiatyński (Eds.), *Globalny kryzys gospodarczy po roku 2008. Perspektywa postkeynesowska.* (pp. 125–142). Instytut Studiów Zaawansowanych.

Mączyńska, E. (2014). *Ekonomia dla przyszłości. Fundamentalne problemy teorii ekonomii i praktyki gospodarczej* (I). Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. (dostęp 27.11.2025)

Markowitsch, J., & Scharle, Á. (2024). Towards zero long-term unemployment in the EU: Job guarantees and other innovative approaches. *Social Innovation Initiative Report*

(March 2024). https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/system/files/2024-03/Study%20on%20Job%20Guarantees%20initiatives%20in%20Europe%202024%2003%2006.pdf (dostęp 27.11.2025)

Mazurek-Chwiejczak, M. (2016). Wydajny fiskalnie system podatkowy—W poszukiwaniu modelowych rozwiązań. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 451 Finanse publiczne*, 268–279. https://doi.org/10.15611/pn.2016.451.22

McLeay, M., Radia, A., & Thomas, R. (2014). Money in the modern economy: An introduction. *Bank of England Quarterly Bulletin*, *54*(1), 4–13.

Michalczyk, W. (2013). Determinanty poziomu realnego kursu złotego w dobie globalizacji i jego konsekwencje dla handlu zagranicznego. *Studia Ekonomiczne, 129*, 117–126.

Michalczyk, W. (2016). Zależności między kursem złotego względem euro a wybranymi zmiennymi makroekonomicznymi w latach 2011-2015. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego We Wrocławiu*, *448*, 193–205.

Prates, D. (2020). Beyond Modern Money Theory: A Post-Keynesian approach to the currency hierarchy, monetary sovereignty, and policy space. *Review of Keynesian Economics*, *8*(4), 494–511. https://doi.org/10.4337/roke.2020.04.03

Sawyer, M., & Veronese Passarella, M. (2021). A Comprehensive Comparison of Fiscal and Monetary Policies: A Comparative Dynamics Approach. *Structural Change and Economic Dynamics*, *59*, 384–404. https://doi.org/10.1016/j.strueco.2021.08.009

Wojtyna, A. (2014). Czy kryzys w teorii ekonomii jest głębszy niż w gospodarce? In E. Mączyńska (Ed.), *Ekonomia dla przyszłości. Fundamentalne problemy teorii ekonomii i praktyki gospodarczej* (1st ed., pp. 39–50). PTE.

Wray, L. R. (2019). *Nowoczesna teoria monetarna MMT: Wprowadzenie do makroekonomii suwerennych systemów monetarnych* (P. Umiński, Trans.). heterodox.

Yajima, G. T. (2021). The Employer of Last Resort Scheme and the Energy Transition: A Stock-Flow Consistent Analysis. In *Economics Working Paper Archive* (No. wp_995; Economics Working Paper Archive). Levy Economics Institute. https://ideas.repec.org/p/lev/wrkpap/wp_995.html (dostęp 27.11.2025)

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

5.1. Przedstawienie głównych obszarów aktywności naukowej

W niniejszej części autoreferatu opisuję najważniejszą aktywność naukową prowadzoną przeze mnie w Polsce i za granicą. Rozpoczynam od syntetycznego opisu aktywności naukowej na początku mojej kariery zawodowej, a następnie charakteryzuję aktywność koncentrującą się na okresie po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych.

W 2001 roku ukończyłem studia na wydziale Gospodarki Narodowej na Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu na specjalności Integracja Europejska broniąc pracę magisterską pt. *Wykorzystanie funduszy pomocowych Unii Europejskiej na wspieranie rozwoju regionalnego w Polsce w latach 1991-1999 na przykładzie Województwa Dolnośląskiego* napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Mirosławy Klamut. Praca ta otrzymała pierwsze miejsce w konkursie miasta Wrocławia na prace magisterskie z zakresu integracji europejskiej.

Profesor M. Klamut dostrzegła mój potencjał i pod jej kierunkiem rozpocząłem studia doktoranckie na wydziale, na którym studiowałem, w Katedrze Polityki Ekonomicznej i Europejskich Studiów Regionalnych. Mój obszar badawczy dotyczył obszaru polityki regionalnej a skupiałem się na roli pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Wyniki badań prezentowałem na konferencjach o zasięgu krajowym i międzynarodowym oraz publikowałem w formie artykułów. Podsumowaniem moich badań w tym zakresie była rozprawa doktorska pt. *Pomoc publiczna dla przedsiębiorców w Polsce w świetle regulacji Unii Europejskiej oraz jej wpływ na rozwój regionów* napisana pod kierunkiem dr hab. Ewy Pancer-Cybulskiej obroniona w 2006 roku.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych moje zainteresowania naukowe ewoluowały. Mimo, że po zakończeniu prac nad dysertacją wciąż byłem autorem prac naukowych dotyczących pomocy publicznej w Polsce i w Unii Europejskiej to globalny kryzys finansowy w 2008 roku spowodował, że zainteresowałem się makroekonomią i globalnymi przepływami finansowymi. Tak jak wielu naukowców w tamtym okresie zaintrygowało mnie, że współczesna nauka nie była w stanie przewidzieć tak istotnego zjawiska. Zacząłem prowadzić badania nad wpływem kryzysu na polskie firmy oraz nad rolą międzynarodowych przepływów kapitału portfelowego. Badania te uzmysłowiły mi występowanie istotnych luk w

tym zakresie w dominujących teoriach i modelach, zarówno w dziedzinie makroekonomii jak i finansów. Wtedy, pod wpływem prof. Jana Toporowskiego, zainteresowałem się postkeynesizmem i modelami zasobowo-przepływowymi (modele SFC). Przeprowadzona wówczas przeze mnie analiza literatury wykazała, że ekonomiści tego nurtu a zwłaszcza osoby zajmujące się rozwijaniem tego typu modeli, byli w stanie przewidzieć ten kryzys. W celu dalszego pogłębienia swojej wiedzy w czerwcu 2013 roku wziąłem udział Hyman P. Minsky Summer Seminar organizowanym przez Levy Economics Institute of Bard College w Nowym Yorku. W ciągu tego dwutygodniowego seminarium zapoznałem się nie tylko z metodologią tworzenia modeli zasobowo-przepływowych ale również poznałem czołowych badaczy z nurtu Nowoczesnej Teorii Monetarnej.

W następstwie pobytu w USA moja praca badawcza rozdzieliła się na 3 ścieżki:

1. Badania nad rozwojem regionalnym z punktu widzenia postkeynesizmu.
2. Rozwijania metod ilościowych w szczególności modelowania makroekonomicznego.
3. Badań nad Nowoczesną Teorią Monetarną.

W ramach pierwszej ścieżki badałem efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych w Polsce. Wykazałem, że przyjmowane w literaturze założenia dotyczące pozytywnych efektów funkcjonowania stref, takich jak: że bez stref inwestycje w danym miejscu nie miałyby miejsca; przedsiębiorstwa działające w strefach nie stanowią konkurencji dla firm spoza stref oraz skuteczność alternatywnych metod walki z bezrobociem jest niższa, nie są prawdziwe. Wykazałem, że nie można pomijać w rozważaniach skuteczność alternatywnych metod walki z bezrobociem. Moje badania pokazały, że w Polsce głównym efektem istnienia SSE był spadek dochodów budżetowych a podstrefy powstawały nie tam, gdzie bezrobocie było największym wyzwaniem, ale w lokalizacjach, które wybrali sobie potencjalni inwestorzy. Wykazałem, że administracja publiczna występuje w roli podrzędnej w procesie decyzyjnym.

Wyniki te potwierdziły moje wcześniejsze badania zawarte w pracy doktorskiej, że polityka regionalna w Polsce, mimo wsparcia z funduszy strukturalnych UE jest nieskuteczna i najlepiej rozwijają się regiony, które już wcześniej dysponowały przewagami ekonomicznymi.

Badając wpływ międzynarodowych przepływów kapitału na gospodarki państw i cykle koniunkturalne odkryłem lukę badawczą dotyczącą porównań cykli gospodarczych. Wynikało to z faktu, że najczęściej stosowane metody ilościowe takie jak analiza korelacji, kointegracji i

ich pochodne nie uwzględniają w pełni takich czynników podobieństwa serii czasowych jak przesunięcie w czasie i różnic wielkości między seriami danych. W rezultacie ignorowały lub nie w pełni uwzględniały fakt, że z ekonomicznego punktu widzenia to, że przesunięcie w fazie między krajami wskaźników ekonomicznych takich jak np. PKB nie zmniejsza ich podobieństwa jeśli zostanie zachowana jednakowa długość cyklu. Wręcz przeciwnie, może sugerować silny związek między krajami i propagację szoków. Podobnie wygląda sytuacja różnic w wielkości serii danych. Amplituda cykli nie powinna być traktowana w analizie jako czynnik istotnie różnicujący cykle między krajami. W ramach przeprowadzonych badań, razem ze współautorem szukaliśmy takiej miary podobieństwa, która będzie dobrze działać dla jak największej liczby szeregów czasowych, opóźnień i parametrów cykliczności (rozciągnięcia lub ściśnięcia szeregu czasowego). Ponadto powinna dobrze działać, nawet jeśli opóźniona kopia szeregu zostanie dodatkowo poddana zakłóceniom takim jak skalowanie, przesunięcie, szum lub ich kombinacja. W rezultacie przeprowadzonych badań wykazaliśmy, że do analizy makroekonomicznych szeregów czasowych najlepiej nadaje się metoda CDM (*compression-based dissimilarity measure*), która w połączeniu metodą Warda pozwala tworzyć dendrogramy podobieństwa makroekonomicznych szeregów czasowych przydatną zarówno w porównaniach międzynarodowych jak i w badaniach regionalnych. Dendrogramy z racji łatwości interpretacji oraz zdolności do tworzenia grup są bardzo przydatną metodą analityczną. Wyniki tych prac wykorzystałem później w badaniach nad konwergencją cykli w Unii Europejskiej.

W ramach badań w zakresie metod ilościowych skupiałem się jednak głównie na wykorzystaniu i rozwoju modeli SFC (*Stock-Flow Consistent*). Modele te rozwijane są na szerszą skalę dopiero od 2008 roku i, jak pokazał globalny kryzys finansowy, stanowią przełomową metodę badań nad rolą sektora finansowego w gospodarce. Niemniej ich popularność jest znacznie mniejsza niż modeli typu DSGE[6] (*Dynamic Stochastic General Equilibrium*). Wynika to z pewnością z faktu, że pierwsze modele DSGE powstały już w latach ’80 (Kydland and Prescott (1982) and Long and Plosser (1983)) podczas gdy monografia będąca podstawą chyba wszystkich modeli typu SFC została opublikowana w 2007 roku[7].

[6] Porównując liczbę cytowań najbardziej popularnych prac, które tak się złożyło, że zostały opublikowane w 2007 roku artykuł F Smets, R Wouters, *Shocks and frictions in US business cycles: A Bayesian DSGE approach*, American economic review 97 (3), 586-606 ma 7670 cytowań wg Google Scholar podczas gdy monografia W. Godley, M. Lavoie, Monetary Economics: An Integrated Approach to Credit, Money, Income, Production and Wealth, Palgrave Macmillan, ma 2156 cytowań czyli ponad trzy razy mniej.

[7] W. Godley, M. Lavoie, Monetary Economics: An Integrated Approach to Credit, Money, Income, Production and Wealth, Palgrave Macmillan

Modele SFC wyróżniają się na tle dominujących modeli DSGE przede wszystkim swoim rygorystycznym podejściem księgowym i teoretycznymi założeniami dotyczącymi funkcjonowania gospodarki.

Najważniejsze różnice przedstawiam w poniższej tabeli:

Tabela 1. Podstawowe różnice między modelami SFC i DSGE

Cecha	Modele SFC	Modele DSGE
Kluczowa cecha	Rygorystyczna spójność księgowa (rachunki narodowe, bilanse sektorów).	Mikrofundamenty (optymalizacja użyteczności przez agentów).
Integracja Finansowa	Pełna i szczegółowa integracja realnej i finansowej sfery gospodarki. Bilans każdego sektora jest jawnie modelowany.	Często uproszczona lub pomijana sfera finansowa (brak banków, kredytu, długu jako mechanizmu niestabilności).
Założenie teoretyczne	Postkeynesowskie/Kaleckiańskie: Popyt determinuje produkcję; potencjalne braki równowagi i długoterminowe bezrobocie (produkcja jest często determinowana popytem).	Neokeynesowskie/Neoklasyczne: Rynek dąży do równowagi (Walrasowskiej). Produkcja jest determinowana podażą w długim okresie.
Równowaga	Rzadko Walrasowska równowaga rynków. Równowaga jest definiowana księgowo (zasób-przepływ) i na rynku dóbr (podaż dopasowuje się do popytu).	Walrasowska równowaga ogólna na wszystkich rynkach (z uwzględnieniem frykcji, takich jak sztywne ceny).
Zachowanie agentów	Reguły behawioralne (np. konsumpcja jako funkcja dochodu i majątku; reakcja na docelowe wskaźniki zadłużenia/majątku) i ograniczenia budżetowe. Brak intertemporalnej optymalizacji.	Intertemporalna maksymalizacja użyteczności i zysku (racjonalne oczekiwania).
Analiza kryzysów	Doskonale nadają się do modelowania kryzysów finansowych i procesów narastania długu i niestabilności (np. procesy Minsky'ego).	Kryzysy są zazwyczaj modelowane jako egzogeniczne szoki (np. szok dla premii za ryzyko), a nie jako endogeniczny wynik działania systemu.

Źródło: Opracowanie własne

Z metodologią tworzenia modeli tego typu zapoznałem się po raz pierwszy w 2013 roku na Summer Seminar organizowanym przez Levy Economics Institute of Bard College w Nowym Yorku.

Następnie swoją wiedzę i umiejętności, w tym umiejętności programistyczne, rozwijałem biorąc udział w 2015 roku w warsztatach Applied Macro-Modelling: Fully Scalable Models - 2nd Edition na Uniwersytecie w Limerick (Irlandia).

W rezultacie w 2016 roku opublikowałem swój pierwszy artykuł[8], w którym prezentowałem wyniki badań przy zastosowaniu prostego modelu typu SFC. Celem artykułu była analiza skutków ekonomicznych obniżenia podatku PIT poprzez zwiększenie kwoty wolnej od podatku do poziomu dwunastokrotności minimum egzystencji w jednoosobowym gospodarstwie pracowniczym. Model wykorzystałem do oszacowania skali kompensacji spadku dochodów budżetowych dochodami z opodatkowania zwiększonej konsumpcji i produkcji. Wyniki badań wskazują, iż krótkookresowe skutki reformy powodują zmniejszenie dochodów budżetowych o ok. 3,1% zwiększając deficyt budżetowy o 19,1% (dane za 2013 r.). W dłuższym okresie natomiast, zwiększenie kwoty wolnej od podatku spowodowałoby wzrost konsumpcji i oszczędności, a w rezultacie przyczyniłoby się do wzrostu PKB. Zwiększyłyby się również dochody ludności dzięki efektom mnożnikowym. Wzrósłby co prawda deficyt budżetowy, ale relacja długu publicznego do PKB byłaby malejąca. Przeprowadzone modelowanie wykazało, że proponowane zmiany nie tworzyłyby ryzyka przekroczenia progów konstytucyjnych tego wskaźnika, co mogłaby sugerować analiza krótkookresowa.

Rezultatem dalszych moich badań w tym zakresie był rozdział w monografii habilitacyjnej, w którym zaprezentowałem znacznie bardziej rozwinięty model typu SFC oraz wyniki symulacji wdrożenia programu gwarancji zatrudnienia w Polsce.

Następnie, w latach 2022-2023 byłem członkiem zespołu powołanego przez firmę doradczą PwC, w ramach którego przygotowywałem na rzecz Ministerstwa Aktywów Państwowych pierwszy polski model gospodarki typu SFC.

Rok później zakończyłem prace nad modelem służącym ocenie makroekonomicznych skutków inwestycji publicznych w sektorze mieszkaniowym[9]. Wyniki zaprezentowałem m.in. na międzynarodowej konferencji połączonej z warsztatami, która odbyła się we wrześniu 2023 w Aalborgu. Odbyłem również dwutygodniowy staż badawczy na Uniwersytecie w Aalborgu rozwijając swój warsztat badawczy w tym zakresie.

Starając się brać aktywny udział w rozwoju badań nad modelami typu SFC współtworzę i rozwijam oprogramowanie umożliwiające symulację takich modeli w środowisku R[10]. Tworząc

[8] Augustyński Iwo, *Skutki podniesienia kwoty wolnej od podatku od dochodów osobistych*, Gospodarka Narodowa, 2016, Nr 1, pp.55-71

[9] Augustyński Iwo, Szymborska Hanna, *Macroeconomic effects of public sector investment in the housing market-a stock flow consistent model,* SSRN, https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4648209

[10] https://github.com/gamrot/godley/blob/main/DESCRIPTION

narzędzia ułatwiające symulacje i analizę wyników staram się wspierać międzynarodowe badania w tej dziedzinie.

Stworzyłem również zespół badawczy, którego jestem kierownikiem, a w skład którego wchodzi jeszcze dr Michał Możdżeń z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz dr Maciej Grodzicki z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Obecnie zajmujemy się tworzeniem kolejnego modelu empirycznego gospodarki polskiej a wyniki prac zaprezentowałem na warsztatach „The Second International Workshop on Empirical Stock-Flow Consistent Models", które odbyły się w Atenach w listopadzie 2024 roku. Przedstawiłem prezentację pt. „Inventories, profits, prices and the transmission of post-covid shocks in Poland. A stock-flow consistent model". Prace nad rozwojem modelu prowadziłem m.in. podczas stażu badawczego na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie w okresie marzec – czerwiec 2025 roku.

Trzecia ścieżka moich badań dotyczyła obszaru teorii ekonomii i stanowiła niezbędny element pozostałych dwóch ścieżek badawczych. Polegała ona głównie na badaniach literaturowych a jej celem było dogłębne zapoznanie się ze szkołą postkeynesowską. W efekcie zdobywania coraz większej wiedzy w tym zakresie zostałem redaktorem naukowym dwóch monografii[11][12]. W latach 2021-2024 byłem również uczestnikiem oraz prelegentem w cyklu szkół letnich Modern Money Theory Summer School organizowanym przez Fundację im. Edwarda Lipińskiego i Wydawnictwo Heterodox. Były to największe tego typu wydarzenia w Europie. Brali w nich udział najbardziej znani ekonomiści nurtu MMT tacy jak L. Randall Wray, Eric Tymoigne oraz Scott Fullwiler.

Moje badania w tym zakresie znalazły swoje zwieńczenie w postaci monografii habilitacyjnej. Oczywiście nie oznaczała ona końca moich badań nad MMT. W dalszych działaniach skupiłem się jednak bardziej nad jednym z najważniejszych zagadnień poruszanych przez MMT czyli programem gwarancji zatrudnienia. W związku z tym utworzyłem kolejny interdyscyplinarny zespół w skład którego wchodzi dr Anna Waligóra z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, dr Katarzyna Kłosowicz-Toborek z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz dr Radosław Zyzik z Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie. Efektem prac zespołu jest artykuł[13]

[11] Liliann Fisher i in., Pomyśleć ekonomię od nowa. Przewodnik po głównych nurtach ekonomii heterodoksyjnej, 2018, Wyd. Heterodox, Poznań

[12] L. Randall Wray, Nowoczesna Teoria Monetarna (MMT). Wprowadzenie do makroekonomii suwerennych systemów monetarnych, 2019, Wyd. Heterodox, Poznań

[13] Augustyński Iwo, Kłosowicz-Toborek Katarzyna , Waligóra Anna [et al.], Gwarancja zatrudnienia a ustawa o ekonomii społecznej: społeczno-gospodarcze wyzwania Horyzonty Polityki, 2024, vol. 15, Nr 53, pp.205-223, DOI:10.35765/hp.2671

oraz monografia pt. *Gwarancja zatrudnienia. Jak naprawić rynek pracy w Polsce?* (obecnie na etapie recenzji w wydawnictwie PTE w Poznaniu).

5.2. Aktywność publikacyjna w kraju i za granicą w ujęciu ilościowym

Mój dorobek publikacyjny po uzyskaniu w lutym 2006 roku stopnia doktora nauk ekonomicznych obejmuje 21 publikacji naukowych (tabela 2).

Tabela 2. Dorobek publikacyjny po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych

Rodzaj publikacji	Autorstwo		Język		Ogółem
	samodzielne	współautorskie	polski	angielski	
Monografie naukowe	1	-	1	-	1
Rozdziały w monografiach naukowych	6	1	7	-	7
Artykuły naukowe	9	4	9	4	13
A ponadto:					
Rozdziały w podręczniku	1	2	3	-	3
Ekspertyzy lub inne opracowania wykonane na zamówienie instytucji publicznych	-	1	1	-	1

Źródło: Opracowanie własne

Mój dorobek publikacyjny po uzyskaniu stopnia doktora, jak ukazano w tabeli 2 oraz w wykazie osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse, obejmuje 16 publikacji przygotowanych samodzielnie oraz 5 we współautorstwie. W zaprezentowanym zestawieniu odrębną pozycję stanowi opracowanie przygotowane dla Ministerstwa Aktywów Państwowych oraz trzy rozdziały w podręczniku akademickim[14].

Szczegółowe zestawienie dorobku publikacyjnego wraz z opisem bibliograficznym zostało zaprezentowane w załączniku nr 4.

[14] Klamut M., Szostak E.[red:], Polityka ekonomiczna we współczesnej gospodarce rynkowej, 2016, Wrocław, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, pp.203-219, ISBN 9788376955476

5.3. Aktywność naukowa związana z wygłoszeniem referatów na konferencjach i seminariach naukowych w kraju i za granicą

Od momentu uzyskania stopnia doktora nauk ekonomicznych jestem aktywnym uczestnikiem konferencji i seminariów naukowych. W ramach wydarzeń organizowanych w kraju oraz za granicą wygłosiłem 7 referatów na 8 konferencjach lub seminariach naukowych, a także prowadziłam sesję naukową na konferencji międzynarodowej – 12th International Scientific Conference Contemporary Economic Problems "Economy in times of uncertainty" organizowanej przez Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach w dniu 31 maja 2023 r.

Zestawienie mojego aktywnego uczestnictwa w konferencjach naukowych prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Wystąpienia na konferencjach naukowych po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych

Wystąpienia na konferencjach naukowych	Autorstwo referatu		Razem
	samodzielne	współautorstwo	
Międzynarodowa	4	3	7
Krajowa	1	3	1
Razem	5	3	8

Źródło: Opracowanie własne

Konferencje i warsztaty, na których wygłaszałem referaty po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych były organizowane przez następujące instytucje oraz ośrodki naukowe: National and Kapodistrian University of Athens, the Centre for Planning and Economic Research, University of Aalborg, European Association for Evolutionary Political Economy (EAEPE), Ecomod Network, Uniwersytet Toruński, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu. Szczegółowe zestawienie wygłoszonych referatów zostało szerzej zaprezentowane w załączniku nr 4.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę, a także współpraca z otoczeniem społecznogospodarczym

6.1. Osiągnięcia dydaktyczne

Początek mojej pracy dydaktycznej datuje się na 2001 rok, kiedy rozpocząłem studia doktoranckie na Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu). Podczas mojej pracy realizowałem zajęcia w języku polskim i angielskim na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego oraz drugiego stopnia na następujących kierunkach studiów: Międzynarodowe Stosunki Gospodarcze, International Business, Finance, a także na studiach podyplomowych. Zajęcia dydaktyczne prowadziłem w trzech obszarach: polityka ekonomiczna i makroekonomia, zagadnienia związane z Unią Europejską i funduszami europejskimi oraz programowaniem i analizą danych.

Realizowałem wykłady, ćwiczenia oraz seminaria z następujących przedmiotów:

- Polityka Ekonomiczna,
- Economic Policy,
- Economic Governance,
- Międzynarodowe Stosunki Polityczne,
- International Political Relations,
- Macro Modelling for International Business,
- Międzynarodowe Porównania Gospodarcze,
- International Economic Comparisons,
- European Financial Markets,
- International Coordination of Economy,
- Integracja Europejska,
- Przedsiębiorcy Jako Beneficjenci Funduszy Europejskich,
- Zarządzanie Projektem Europejskim,
- Zasady i Procedury Sporządzania Wniosków,
- Wspólny Rynek Unii Europejskiej,
- Fundusze UE,
- Programming in R and Python,

- Data Analysis Using the R Environment,
- Economic Data Analysis,
- Data Mining,
- Seminaria dyplomowe

Od momentu uzyskania stopnia naukowego doktora byłem promotorem 13 prac dyplomowych.

Swoje umiejętności dydaktyczne doskonalę również w ramach programu Erazmus+ jako profesor wizytujący.

Innymi osiągnięciami wspierającymi proces dydaktyczny było pełnienie przeze mnie funkcji wydziałowego koordynatora obchodów Dni Nauki w latach 2004-2005 oraz sekretarza Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej w latach 2004-2005.

6.2. Osiągnięcia organizacyjne

Moje osiągnięcia organizacyjne związane są z działalnością na rzecz Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Aktywnie angażuję się w funkcjonowanie mojej alma mater od samego początku. Byłem współzałożycielem i pierwszym przewodniczącym Rady Doktorantów. W ciągu mojej wieloletniej pracy wspierałem uczelnię między innymi jako koordynator obchodów Dni Nauki oraz sekretarz Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej. Od wielu kadencji jestem członkiem Rady Wydziału. Jestem również członkiem Rady Uczelni.

1. Współzałożyciel i pierwszy przewodniczący Rady Doktorantów na Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu
2. Sekretarz Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej w latach 2004 i 2005

6.3. Osiągnięcia popularyzujące naukę

W działalność związaną z popularyzacją wiedzy ekonomicznej jestem zaangażowany od początku swojej pracy. Jak już wspominałem powyżej, w latach 2004-2005 byłem koordynatorem Dni Nauki na swojej uczelni. Obecnie dość regularnie występuję w mediach lokalnych (TVP 3, Echo24) oraz ogólnopolskich (Rzeczpospolita, Radio Tokfm, Parkiet, TVP,

money.pl, Nowy Obywatel). Ponadto jestem członkiem Fundacji Lipińskiego oraz stowarzyszenia Polska Sieć Ekonomii.

Fundacja im. Edwarda Lipińskiego na rzecz promocji pluralizmu w naukach ekonomicznych powstała w 2019 r. Celem Fundacji jest kształtowanie etosu społecznego zaangażowania wśród ekonomistów i ekonomistek, upowszechnianie wiedzy o różnych szkołach w ekonomii oraz organizowanie wsparcia instytucjonalnego dla młodych naukowców zajmujących się heterodoksyjnymi programami badawczymi.

Polska Sieć Ekonomii to stowarzyszenie, które łączy ekonomistki i ekonomistów, ekspertki z dziedzin pokrewnych, praktyków, przedsiębiorczynie oraz osoby zaangażowane społecznie. Działamy na rzecz zmiany polityki i debaty publicznej w duchu nowej ekonomii, uwzględniającej planetarne ograniczenia wzrostu, wspierającej walkę z nierównościami oraz promującej regenerację ekologiczną i społeczną. Naszymi celami są promowanie ekonomii, która służy społeczeństwu, oraz zmiana polskiego i europejskiego modelu rozwoju.

Tłumaczyłem książki:

- J. Toporowski, Kredyt i kryzys. Od Marksa do Minsky'ego, 2018, Wyd. Le Monde Diplomatique, Warszawa

Byłem redaktorem naukowym następujących książek popularno-naukowych z dziedziny ekonomii:

- L. Randall Wray, Nowoczesna Teoria Monetarna (MMT). Wprowadzenie do makroekonomii suwerennych systemów monetarnych, 2019, Wyd. Heterodox, Poznań
- Liliann Fisher i in., Pomyśleć ekonomię od nowa. Przewodnik po głównych nurtach ekonomii heterodoksyjnej, 2018, Wyd. Heterodox, Poznań

Jestem autorem przedmowy do książki P. R. Tchernevej, „ W sprawie gwarancji zatrudnienia”, 2021, Wyd. Heterodox, Poznań.

Ponadto, w ramach działalności związanej z rozwojem i promocją modeli SFC współtworzyłem bibliotekę w języku programowania R pod nazwą godley, służącą do tworzenia i symulacji tego typu modeli.

6.4. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Oprócz wspomnianej wcześniej aktywnej współpracy z Fundacją Lipińskiego oraz Polską Siecią
Ekonomii współpracuję również z wydawnictwem Heterodox jako redaktor merytoryczny. Ponadto w latach 2023-2024 współpracowałem z Zachodnią Izbą Gospodarczą prowadząc wykłady na temat bieżącej sytuacji makroekonomicznej na organizowanych przez tę instytucję wyjazdowych spotkaniach z dolnośląskimi przedsiębiorcami.

W latach 2022-2023 byłem również członkiem zespołu powołanego przez firmę doradczą PwC, w ramach którego przygotowywałem na rzecz Ministerstwa Aktywów Państwowych pierwszy polski model gospodarki typu SFC.